

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

2 FÉVRIER 1984

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, faite à Luxembourg le 20 mai 1980

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi que nous avons l'honneur de soumettre à vos délibérations porte approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants.

Cette convention élaborée sous les auspices du Conseil de l'Europe et ouverte à la signature à Luxembourg le 20 mai 1980, a déjà été signée par quinze des vingt et un Etats membres du Conseil de l'Europe, à savoir : l'Allemagne, l'Autriche, la Belgique, Chypre, l'Espagne, la France, la Grèce, l'Irlande, l'Italie, le Liechtenstein, le Luxembourg, les Pays-Bas, le Portugal, la Suisse et le Royaume-Uni et ratifiée par quatre d'entre eux, la France, le Luxembourg, le Portugal et la Suisse, à l'égard desquels cette convention est entrée en vigueur le 1er septembre 1983.

La convention est accompagnée d'un rapport explicatif préparé par ce comité d'experts; ce rapport a été publié par les soins du Conseil de l'Europe.

Nous nous bornerons dès lors à esquisser dans ce présent exposé des motifs, les grandes lignes de cette convention. Si la convention concerne la reconnaissance et l'exequatur des décisions en matière de droit de garde en général, elle accorde néanmoins une attention particulière aux cas d'enlèvements d'enfants, qui depuis ces dernières années deviennent de plus en plus nombreux. Le Ministère des Affaires étrangères est aujourd'hui saisi d'une centaine de demandes concernant des enfants enlevés illégalement de Belgique vers l'étranger par l'un de leurs auteurs et, très souvent, au mépris de décisions judiciaires belges.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

2 FEBRUARI 1984

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, opge maakt te Luxemburg op 20 mei 1980

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het hierbijgaande ontwerp van wet dat wij U ter bespreking aanbieden, beoogt de goedkeuring van het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen.

Dit verdrag, dat werd uitgewerkt onder de auspiciën van de Raad van Europa en op 20 mei 1980 te Luxemburg voor ondertekening werd opengesteld, is reeds door vijftien van de eenentwintig Lid-Statens van de Raad van Europa ondertekend, met name door België, Cyprus, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Lichtenstein, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland en door vier onder hen bekrachtigd: Frankrijk, Luxemburg, Portugal en Zwitserland. Voor deze vier Staten is dit verdrag in werking getreden op 1 september 1983.

Bij het verdrag gaat een toelichtend verslag dat werd voorbereid door het comité van deskundigen ter zake en gepubliceerd werd door toedoen van de Raad van Europa.

Derhalve worden in deze memorie van toelichting slechts de hoofdtrekken van het verdrag geschetst. Hoewel het verdrag de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het recht van gezag in het algemeen betreft, schenkt het bijzondere aandacht aan de gevallen van kinderontvoering die van jaar tot jaar talrijker worden. Bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken zijn thans een honderdtal verzoeken aanhangig met betrekking tot kinderen die door een van de ouders op ongeoorloofde wijze vanuit België naar het buitenland zijn overgebracht in strijd met de Belgische gerechtelijke beslissingen.

La Convention de Strasbourg tend à régler la question par le biais d'une convention sur la reconnaissance et l'exequatur des jugements. On peut, en effet, considérer que ce sont les autorités judiciaires de la résidence habituelle de l'enfant, c'est-à-dire de l'Etat du territoire duquel il a été enlevé, qui sont les mieux placées pour apprécier son intérêt dans l'octroi de la garde.

Dans une telle perspective, il faut, dans toute la mesure du possible simplifier les conditions mises à l'exécution à l'étranger des décisions rendues par ces autorités si l'on veut que l'enfant soit rapatrié rapidement. A défaut d'un retour rapide dans son pays d'origine, l'enfant risque de s'adapter à son nouveau milieu et son rapatriement l'exposerait alors à un nouveau traumatisme.

Pour atteindre cet objectif, la convention prévoit, dans chaque Etat, l'institution d'autorités centrales, organise au vu des situations qui sont susceptibles de se présenter, un exequatur spécifique à ces situations, règle le droit de visite et accorde la gratuité à la personne privée de la garde.

1. Les autorités centrales

S'inspirant de la Convention de New York du 20 juin 1956 sur le recouvrement des aliments à l'étranger qui a donné d'excellents résultats, la convention prévoit que les Etats contractants désigneront des autorités centrales qui coopéreront entre elles. Les attributions de ces autorités sont précisées aux articles 3 à 6. Elles agiront tantôt comme autorités requérantes, tantôt comme autorités requises.

Il entre dans les intentions du Gouvernement de désigner le Ministère de la Justice pour assumer le rôle d'autorité centrale.

Dans la très grande généralité des cas, il s'agit de personnes qui, résidant en Belgique et ayant obtenu un jugement dans notre pays, demanderont l'exequatur à l'étranger. Toutefois, tout requérant peut s'adresser à n'importe quelle autorité centrale. On a, en effet, considéré que c'est lui qui est le mieux à même de savoir à quelle autorité s'adresser. (Voir rapport explicatif, § 23.)

Lorsqu'elle agira comme autorité requise, l'autorité centrale devra mettre tout en œuvre pour retrouver l'enfant, obtenir la reconnaissance ou l'exequatur de la décision et assurer la remise de l'enfant (art. 5).

Le requérant n'est pas obligé de s'adresser aux autorités centrales, il peut agir directement auprès des tribunaux de l'Etat où l'enfant a été emmené et leur demander d'accorder la reconnaissance ou l'exequatur dans les conditions prévues par la convention. (Voir rapport explicatif, §§ 21 et 44, art. 9, § 2 de la convention.)

2. La reconnaissance de l'exécution

La reconnaissance et l'exécution peuvent être demandées dans des circonstances très différentes.

Trois groupes de situations ont été envisagées.

a) En premier lieu, (art. 8) le rétablissement de la garde lorsque les parents et l'enfant ont la seule nationalité de l'Etat où la décision a été rendue et que, de plus, l'enfant y avait sa résidence habituelle.

Dans cette hypothèse, qui n'est pas des plus fréquentes mais qui n'est pas exceptionnelle, si la demande est introduite dans un délai relativement court qui a été fixé à 6 mois à partir du déplacement sans droit, le rapatriement de l'enfant doit être immédiat.

Het Europees Verdrag beoogt de regeling van het vraagstuk door middel van een verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van vonnissen. Men kan immers stellen dat de rechterlijke overheid van de plaats waar het kind gewoonlijk verblijft, met name de Staat uit wiens grondgebied het werd weggeleid, het beste het belang van dat kind met betrekking tot de toekenning van het gezag kan beoordelen.

In deze gedachtengang moeten de vereisten voor de tenuitvoerlegging in het buitenland van de door die overheid gegeven beslissingen zoveel mogelijk worden vereenvoudigd, zodat het kind zo spoedig mogelijk kan worden teruggeleid. Keert het kind niet vlug naar het land van herkomst terug, dan zou het zich aan zijn nieuwe omgeving kunnen aanpassen met het gevolg dat zijn terugleiding het dan opnieuw aan een traumatisme blootstelt.

Om dat doel te bereiken wordt door het verdrag in elke Staat de aanwijzing voorzien van een centrale autoriteit, worden bijzondere regels van tenuitvoerlegging door situaties die zich kunnen voordoen vastgesteld, wordt het bezoekrecht geregeld en wordt de kosteloosheid van de rechtspleging verleend aan de persoon die op het gezag aanspraak maakt.

1. De centrale autoriteit

Net zoals in het Verdrag van New York van 20 juni 1956 inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud, dat uitstekende resultaten heeft opgeleverd, bepaalt het verdrag dat de verdragsluitende Staten centrale autoriteiten zullen aanwijzen die onderling moeten samenwerken. De bevoegdheden van die autoriteiten zijn omschreven in de artikelen 3 tot 6. Zij treden op hetzij als verzoekende autoriteit, hetzij als aangezochte autoriteit.

Het ligt in de bedoeling van de Regering het Ministerie van Justitie aan te wijzen om de taak van centrale autoriteit in de zin van het onderhavige verdrag op zich te nemen.

In de meeste gevallen gaat het om personen die in België verblijven en om tenuitvoerlegging in het buitenland verzoeken van een in ons land uitgesproken gerechtelijke beslissing. Een verzoeker kan zich echter tot om het even welke centrale autoriteit wenden. Hij is immers de meest aangewezen persoon om dit uit te maken. (Zie toelichtend verslag.)

Wanneer de centrale autoriteit als aangezochte autoriteit optreedt, moet zij alles in het werk stellen om het kind terug te vinden, de erkenning of de tenuitvoerlegging van de beslissing te verkrijgen en te verzekeren dat het kind wordt teruggegeven (art. 5).

De verzoeker is niet verplicht zich tot de centrale autoriteiten te wenden; hij kan rechtstreeks de rechter van de Staat aanspreken waarheen het kind werd gebracht en hem verzoeken erkenning of terugvoering te verlenen onder de bij het verdrag bepaalde voorwaarden. (Zie toelichtend verslag, §§ 21 en 44, art. 9, § 2, van het verdrag.)

2. Erkenning en tenuitvoerlegging

Om erkenning en tenuitvoerlegging kan worden verzocht in zeer verschillende omstandigheden.

Drie groepen van situaties worden in aanmerking genomen:

a) De eerste regeling (art. 8) betreft het herstel van het gezag wanneer de ouders en het kind alleen de nationaliteit hebben van de Staat waar de beslissing werd getroffen en waar het kind bovendien zijn gewone verblijfplaats had.

In zodanig geval, dat niet al te vaak voorkomt maar dat ook niet uitzonderlijk is, moet het kind onmiddellijk worden teruggeleid, mits het verzoek is ingediend binnen een betrekkelijk korte termijn die is vastgesteld op zes maanden vanaf de ongeoorloofde overbrenging.

Si, conformément à la loi de l'Etat requis, l'intervention de l'autorité judiciaire est indispensable, celle-ci devra se borner à vérifier si les conditions de l'hypothèse visée sont remplies.

En Belgique, en cas de contestation, le recours à l'autorité judiciaire serait prescrit par l'article 92 de la constitution.

La solution donnée à l'hypothèse visée a été étendue à deux cas. Tout d'abord, celui où un accord, homologué par une autorité compétente, est intervenu entre la personne qui a la garde et une autre personne pour accorder à celle-ci un droit de visite et qu'à l'expiration de la période convenue, l'enfant, ayant été emmené à l'étranger, n'est pas remis.

Il pourrait en être, par exemple, ainsi lorsque le droit de visite a été convenu entre parties en cas de divorce par consentement mutuel. L'autre cas est celui où le droit de visite a été accordé par une décision judiciaire.

L'hypothèse est particulièrement importante car il résulte des dossiers dont le Ministère des Affaires étrangères est saisi que les enfants sont très souvent enlevés au cours de l'exercice du droit de visite.

b) La seconde hypothèse concernée (art. 9) est celle où l'une des conditions prévues à l'article 8 n'est pas remplie mais que la demande est néanmoins présentée dans les six mois à partir du déplacement sans droit.

Sont visés notamment les enlèvements d'enfants nés de parents de nationalité différente. Dans cette hypothèse, afin que l'enfant puisse être replacé rapidement dans le milieu d'où il a été illicitement enlevé la reconnaissance et l'exécution ne pourront être refusées que dans trois cas: l'absence de notification de l'acte introductif d'instance et l'incompétence du tribunal d'origine en cas de défaut ainsi que l'incompatibilité des décisions.

c) La troisième hypothèse (art. 10) concerne tous les autres cas et notamment ceux dans lesquels la demande est introduite après plus de 6 mois.

Dans cette hypothèse, les causes de refus de reconnaissance et d'exécution sont nombreuses et peuvent être considérées comme correspondant sensiblement à une révision quant au fond.

Cette solution a été adoptée étant donné qu'en raison du laps de temps qui s'est écoulé depuis l'enlèvement, l'enfant peut s'être adopté à son nouveau milieu et qu'il peut être de son intérêt d'y demeurer.

∴

La convention vise également le cas où l'enfant a été déplacé sans droit avant qu'une décision judiciaire statuant sur la garde n'ait été rendue.

L'article 12 prévoit que les dispositions de la convention s'appliqueront à toute décision ultérieure déclarant le déplacement illicite.

∴

En ce qui concerne la procédure tendant à la reconnaissance et à l'exequatur, la convention prévoit qu'elle doit être simple, rapide et sur requête.

Cette disposition a été remise en œuvre dans l'article 2 du projet de loi.

∴

Lors de l'élaboration de la convention, deux grands courants se sont opposés entre ceux qui étaient partisans d'un retour rapide

Indien overeenkomstig het recht van de aangezochte Staat het optreden van de rechter noodzakelijk is, moet deze alleen nagaan of de voorwaarden van bedoeld geval zijn vervuld.

In België dient, in geval van betwisting, beroep te worden gedaan op de rechter (art. 92 van de Grondwet).

De oplossing die voor de bedoelde situatie wordt gegeven, kan in twee gevallen worden toegepast. Vooreerst in het geval waarin een door een bevoegde autoriteit goedgekeurde regeling tot stand is gekomen tussen de persoon die het gezag over het kind heeft en een andere persoon waarbij aan laatstbedoelde een bezoekrecht is verleend en waarin na het verstrijken van de overeengekomen periode het kind dat naar het buitenland is meegenomen, niet is teruggegeven.

Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer de regeling van het bezoekrecht werd overeengekomen tussen partijen in geval van scheiding door onderlinge toestemming. Het andere geval is dat waarin het bezoekrecht door een rechtelijke beslissing werd verleend.

Dit geval is uiterst belangrijk, want uit de dossiers die bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanhangig zijn, blijkt dat de ongeoorloofde overbrenging vaak bij de uitoefening van het bezoekrecht geschiedt.

b) De tweede regeling (art. 9) betreft het geval waarin een van de in artikel 3 bepaalde voorwaarden niet is vervuld, maar waarin het verzoek niettemin binnen zes maanden vanaf de ongeoorloofde overbrenging is ingediend.

Hier wordt de overbrenging bedoeld van kinderen geboren uit ouders met verschillende nationaliteit. Voor een spoedige terugkeer van het kind in de omgeving waaruit het op ongeoorloofde wijze werd weggenomen, worden de erkenning en de tenuitvoerlegging slechts geweigerd in drie gevallen: het ontbreken van betekening van het inleidend gedingstuk, de onbevoegdheid van de rechter van het land van herkomst in geval van verstekbeslissing en tenslotte de onverenigbaarheid van de gegeven beslissingen.

c) De derde regeling (art. 10) betreft alle andere situaties, met name die waarin het verzoek later dan na zes maanden wordt ingediend.

Hier zijn de gronden tot weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging talrijk en zij kunnen in feite worden beschouwd als een herziening ten gronde.

Deze oplossing werd aangenomen aangezien het kind zich wegens het tijdsverloop sedert de overbrenging, aan zijn nieuwe omgeving heeft kunnen aanpassen en het in zijn belang kan zijn er te blijven.

∴

Het verdrag is eveneens bedoeld voor het geval waarin het kind ongeoorloofd werd overgebracht voor dat een rechtelijke beslissing inzake het gezag over het kind was gegeven.

Artikel 12 bepaalt dat de bepalingen van het Verdrag van toepassing zijn op iedere latere beslissing waarbij de overbrenging ongeoorloofd wordt verklaard.

∴

Inzake de procedure tot erkenning en tenuitvoerlegging bepaalt het verdrag dat zij eenvoudig en snel moet zijn en dat daartoe een gewoon verzoekschrift moet kunnen worden ingediend.

De voorschriften ter uitvoering van deze regel zijn bepaald in artikel 2 van het ontwerp van de wet.

∴

Tijdens de uitwerking van het verdrag kwamen twee grote strekkingen naar voor: sommigen waren voorstander van een

de l'enfant et ceux pour lesquels le juge du pays de refuge doit toujours avoir la possibilité de vérifier l'intérêt de l'enfant. La première tendance l'a emporté mais la convention autorise les Etats qui se rallieraient à la seconde tendance à faire usage d'une réserve. Celle-ci (art. 17) permet d'appliquer les conditions prévues à la troisième hypothèse dont il était question ci-dessus à l'une ou à l'autre ou aux deux autres hypothèses.

La réserve faite par un Etat lui est opposable (art. 17, § 2).

Le Gouvernement belge n'entend pas faire usage de cette réserve. Celle-ci ouvre, en effet, la voie à toutes les manœuvres dilatoires et se fonde, finalement, sur un critère qui, dans les affaires de ce genre, risque d'être exploité à des fins nationalistes par l'autorité de l'Etat requis.

C'est ainsi qu'on a vu un juge étranger préférer placer deux enfants dans un orphelinat, au nom de leur intérêt, plutôt que de les rendre à leur mère qui en avait obtenu la garde par une décision belge. Il va sans dire que les enfants avaient la nationalité de l'Etat de ce juge.

3. Droit de visite

La convention a tenu également à souligner que le droit de visite est le corollaire du droit de garde. L'article 11 prévoit à cet effet que les décisions portant sur le droit de visite sont reconnues et exécutées dans les mêmes conditions que celles relatives à la garde. L'autorité compétente de l'Etat requis peut toutefois fixer les modalités de la mise en œuvre et de l'exercice du droit de visite compte tenu, par exemple, des contingences locales comme les périodes de vacances scolaires.

4. Gratuité

L'intervention des autorités centrales, y compris le recours aux services d'un avocat, est entièrement gratuite à l'exclusion des frais de rapatriement qui peuvent être réclamés au demandeur (art. 5, § 3). Cette règle est particulièrement importante étant donné que l'on se trouve très souvent en présence de personnes de condition modeste qui ne sont pas à même de supporter les frais d'une procédure à l'étranger. La règle ne s'applique évidemment pas lorsque le demandeur a procédé lui-même au choix de son avocat dans l'Etat requis sans avoir fait appel à l'autorité centrale.

..

L'article 19 précise que la convention n'exclut pas la possibilité de se prévaloir d'autres instruments internationaux en vigueur entre l'Etat d'origine et l'Etat requis pour obtenir la reconnaissance de l'exécution de la décision.

Le demandeur pourra donc invoquer les conventions bilatérales conclues par la Belgique en matière de reconnaissance et d'exécution des jugements. Rappelons que de tels accords existent avec la France, les Pays-Bas, le Royaume-Uni, l'Allemagne, l'Autriche, la Suisse et l'Italie.

Il sera peut-être plus intéressant d'invoquer les dispositions de ces traités lorsque l'on se trouvera dans l'hypothèse prévue à l'article 10 de la convention, à savoir lorsqu'un délai de plus de six mois se sera écoulé depuis l'enlèvement de l'enfant.

Ainsi que le signale le rapport explicatif (§ 76) au cas où une personne se prévaudrait d'une convention bilatérale pour obtenir la reconnaissance ou l'exécution, elle pourrait néanmoins avoir recours aux autorités centrales.

vlugge terugbrenging van het kind en anderen waren van mening dat de rechter van het toevluchtsland steeds de mogelijkheid moet hebben het belang van het kind af te wegen. De eerste strekking haalde de bovenhand maar het verdrag geeft aan de Staten die de tweede strekking voorstaan de mogelijkheid een voorbehoud te maken. Volgens dit voorbehoud (art. 17) kan de regeling bedoeld in het derde geval waarvan hierboven sprake is, worden toegepast op het ene of het andere geval, dan wel op beide andere gevallen.

Het door een Staat opgemaakte voorbehoud kan tegen hem worden ingeroepen (art. 17, § 2).

De Belgische Regering is niet voornemen gebruik te maken van dat voorbehoud. Het kan immers worden aangewend om het goede verloop van de procedure te storen en te vertragen, zodanig voorbehoud heeft ook het bezwaar dat het in de gevallen waarvan hier sprake is door de overheid van de aangezochte Staat dienstbaar kan worden gemaakt voor nationalistische doeleinden.

Aldus heeft eens een buitenlands rechter twee kinderen in een weeshuis geplaatst, onder voorwendsel van hun belang, veeleer dan ze aan hun moeder terug te geven die door een Belgische beslissing het gezag over hen had gekregen. De kinderen hadden immers de nationaliteit van de Staat van die rechter.

3. Bezoekrecht

Het verdrag heeft er ook nadruk op willen leggen dat het bezoekrecht voortvloeit uit het recht op gezag. Artikel 11 bepaalt te dien einde dat beslissingen inzake het bezoekrecht worden erkend en ten uitvoer gelegd onder dezelfde voorwaarden als de beslissingen inzake het gezag. De bevoegde overheid van de aangezochte Staat kan evenwel de regels vaststellen voor de verwezenlijking en de uitoefening van het bezoekrecht, rekening houdend bijvoorbeeld met plaatselijke toevalligheden zoals de vakantietijden op school.

4. Kosteloosheid

De bemoeiing van de centrale autoriteiten met inbegrip van de bijstand van een advocaat, is volledig kosteloos, met uitsluiting van de kosten van terugleiding, die van de verzoeker kunnen worden gevorderd (art. 5, § 3). Deze regel is uiterst belangrijk aangezien het hier vaak gaat om personen die niet over voldoende middelen beschikken om de kosten van een procedure in het buitenland te dragen. De regel is natuurlijk niet van toepassing wanneer de verzoeker zelf zijn advocaat in de aangezochte Staat heeft gekozen, zonder een beroep te doen op de centrale autoriteit.

..

Artikel 19 bepaalt dat het verdrag de mogelijkheid niet uitsluit dat voor het verkrijgen van de erkenning of de tenuitvoerlegging van de beslissing een beroep wordt gedaan op andere internationale akten tussen de Staat van herkomst en de aangezochte Staat.

De verzoeker kan zich dus beroepen op door België aangegane bilaterale overeenkomsten inzake erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen. Denken wij aan de overeenkomsten die daaromtrent bestaan met Frankrijk, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Italië.

Het is wellicht interessanter zich te beroepen op de bepalingen van die verdragen wanneer men zich in het bij artikel 10 van het verdrag bedoelde geval bevindt, te weten wanneer een termijn van meer dan zes maanden verstreken is sedert de overbrenging van het kind.

Zoals gezegd wordt in het toelichtend verslag (§ 76) zou een persoon in geval hij een beroep doet op een bilaterale overeenkomst om de erkenning of de tenuitvoerlegging te verkrijgen, zich niettemin kunnen wenden tot de centrale autoriteiten.

Sur le plan multilatéral, une autre convention pourrait également être invoquée, à savoir celle qui a été élaborée à La Haye sous les auspices de la Conférence de La Haye de droit international privé sur les aspects civils des enlèvements d'enfants et qui a été ouverte à la signature le 25 octobre 1980 et qui sera prochainement soumise à votre approbation.

Pour tenir compte de l'observation du Conseil d'Etat relative à la nécessité d'obtenir l'accord du Ministre du Budget pour assurer la gratuité de la procédure instaurée par la convention, il est proposé de désigner le ministère public pour demander l'exécution des décisions rendues à l'étranger, lorsque la demande émane de l'Autorité centrale (art. 3 du projet).

Cette solution offre, en effet, l'avantage non négligeable de n'entraîner qu'une incidence budgétaire minime. Les seuls frais qui devront être provisoirement supportés par l'Etat seront ceux dus pour la signification de la décision d'exequatur intervenue.

Les autorités judiciaires consultées se sont montrées favorables à cette solution, le déplacement sans droit d'enfants intéressant, en effet, sans conteste l'ordre public.

De plus, il ne peut être perdu de vue que les cas dans lesquels un enfant enlevé illégalement à l'étranger est ramené dans notre pays sont très peu nombreux.

Telles sont, Mesdames, Messieurs, les principales considérations auxquelles donne lieu la convention qui, nous en sommes persuadés, en raison des objectifs qu'elle poursuit, ne manquera pas de retenir votre meilleure attention.

Le Ministre des Relations extérieures,

L. TINDEMANS.

Le Ministre de la Justice,

J. GOL.

Op het multilaterale vlak zou ook een beroep kunnen worden gedaan op de Overeenkomst inzake de burgerlijke aspecten van de ontvoering van kinderen, die onder de auspiciën van de Conferentie van Den Haag voor Internationaal Privaatrecht te 's Gravenhage werd uitgewerkt. Deze overeenkomst werd op 25 oktober 1980 voor ondertekening opengesteld en zal u wel dra ter goedkeuring worden voorgelegd.

Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad van State betreffende de noodzakelijkheid het akkoord van de Minister van Begroting te verkrijgen om de kosteloosheid van de door de overeenkomst ingestelde procedure te verzekeren, wordt voorgesteld, wanneer het verzoek uitgaat van de Centrale Autoriteit, het Openbaar Ministerie aan te wijzen om de uitvoering van de in het buitenland gewezen beslissingen te vragen (art. 3 van het ontwerp).

Deze oplossing biedt inderdaad het niet te verwaarlozen voordeel slechts een minieme budgetaire weerslag te hebben. De enige kosten die voorlopig door de Staat zullen moeten worden gedragen zijn die verschuldigd voor de betekening van het verleende exequatur-vonnis.

De geraadpleegde gerechtelijke autoriteiten waren deze oplossing genegen omdat de ongeoorloofde overbrenging van kinderen zonder twijfel de Openbare Orde raakt.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat de gevallen waarin een in het buitenland ontvoerd kind naar ons land wordt overgebracht zeer weinig talrijk zijn.

Dat zijn, Dames en Heren, de belangrijkste overwegingen waartoe het verdrag aanleiding geeft, waaraan u, uit aanmerking van de doeleinden die worden nagestreefd, ongetwijfeld uw volle aandacht zal schenken.

De Minister van Buitenlandse Betrekkingen,

L. TINDEMANS.

De Minister van Justitie,

J. GOL.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le Conseil d'Etat, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 14 octobre 1981, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, faite à Luxembourg le 20 mai 1980 », a donné le 4 novembre 1981 l'avis suivant :

En vertu de l'article 5, § 3, de la convention, chaque Etat contractant prend à sa charge les frais engagés pour le compte du demandeur, ce qui inclut les frais et dépens du procès introduit en Belgique par l'autorité centrale, y compris, d'après la même disposition, « les frais entraînés par la participation d'un avocat ».

D'après l'exposé des motifs, « il entre dans les intentions du Gouvernement de désigner le Ministère de la Justice pour assumer le rôle d'autorité centrale ».

Les frais des actions judiciaires intentées par le Ministre de la Justice en vertu des pouvoirs conférés par l'article 5 de la convention à l'autorité centrale de l'Etat requis demeureront à charge de l'Etat belge, sauf quand le défendeur aura été condamné aux dépens et sera en mesure d'exécuter la condamnation. Quelle que soit l'issue de l'action, les frais d'avocat resteront toujours à charge de l'Etat.

D'après les explications données par le fonctionnaire délégué, il est envisagé que l'autorité centrale sollicite le bénéfice de l'assistance judiciaire et de la procédure gratuite. Quand cette autorité agit comme mandataire du demandeur, elle peut sans doute invoquer l'indigence de son mandant.

Toutefois, si la preuve de cette indigence n'est pas rapportée ou que le demandeur ne remplit pas les conditions auxquelles les articles 664 et suivants du Code judiciaire subordonnent le droit à l'assistance judiciaire, la jouissance de ce droit sera refusée à l'autorité centrale. Or, d'après l'article 5, § 3, de la convention, l'engagement des Etats contractants à ne pas exiger le paiement du demandeur ne se limite pas à l'hypothèse où celui-ci aurait prouvé son indigence au sens des articles 664 et suivants du Code judiciaire.

On peut aussi déduire de l'article 5, § 3, de la Convention que l'autorité centrale de l'Etat requis est tenue de remplir les missions qui lui sont confiées, même si le demandeur s'abstient ou néglige de lui communiquer les preuves de son indigence au sens des dispositions précitées du Code judiciaire.

Eu égard à ces circonstances, l'avant-projet de loi d'assentiment doit obtenir l'accord du Ministre du Budget, conformément à l'article 6 de l'arrêté royal du 5 octobre 1961 portant organisation du contrôle administratif et budgétaire. Bien qu'à défaut d'avoir satisfait à cette formalité, le projet ne soit pas en état, le Conseil d'Etat estime pouvoir émettre un avis sur l'article 2 de la loi d'assentiment en projet, compte tenu du lien étroit entre la motivation qui précède et l'observation qui suit.

Cet article 2 est rédigé comme suit :

« Les décisions rendues dans un Etat contractant en application de la Convention sont mises à exécution en Belgique, après avoir été revêtues de la formule exécutoire, sur requête de toute partie intéressée présentée au tribunal de première instance ».

La procédure sur requête ainsi organisée paraît inspirée de l'article 31 de la Convention du 27 septembre 1968 entre les Etats membres de la Communauté économique européenne concernant le compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale. Toutefois, la procédure visée sera réglée par les articles 1025 à 1034 du Code judiciaire, l'ordonnance rendue sur requête étant soumise aux voies de recours organisées par les articles 1031 à 1034.

Le Gouvernement appréciera si, afin d'alléger les fais demeurant à charge de l'Etat, il y a lieu d'insérer dans la loi d'assentiment une disposition qui, conformément à l'exception prévue par l'article 1027 du Code judiciaire, permettrait que la requête ne soit pas présentée par un avocat.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 14de oktober 1981 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, opgemaakt te Luxemburg op 20 mei 1980 », heeft de 4de november 1981 het volgend advies gegeven :

Krachtens artikel 5, § 3, van het verdrag neemt iedere verdragsluitende Staat de kosten te zijner laste die voor rekening van de verzoeker zijn gemaakt, met inbegrip van de kosten van het in België door de centrale autoriteit aangespannen geding, waarbij ook, aldus dezelfde bepaling « de kosten veroorzaakt door bijstand van een advocaat ».

Volgens de memorie van toelichting ligt het « in de bedoeling van de Regering het Ministerie van Justitie aan te wijzen om de taak van centrale autoriteit in de zin van het onderhavige verdrag op zich te nemen ».

De kosten van de rechtsgedingen die door de Minister van Justitie worden ingesteld op grond van de bevoegdheden welke artikel 5 van het verdrag aan de centrale autoriteit van de aangezochte Staat verleent; zullen ten laste van de Belgische Staat blijven behalve indien de verweerder in de kosten zal zijn veroordeeld en in staat zal zijn te betalen. Hoe het rechtsgeding ook afloopt, de kosten voor bijstand van een advocaat zullen steeds ten laste van de Staat blijven.

Naar de gemachtigde ambtenaar heeft verklaard, wordt rekening gehouden met het geval dat de centrale autoriteit het voordeel van de rechtsbijstand en van de kosteloze rechtspleging vraagt. Als die autoriteit handelt als lasthebber van de verzoeker, kan zij zich ongetwijfeld beroepen op de behoefte van haar lastgever.

Wordt het bewijs van die behoefte echter niet geleverd of voldoet de verzoeker niet aan de voorwaarden welke de artikelen 664 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek stellen om rechtsbijstand te kunnen genieten, dan zal het recht op bijstand aan de centrale autoriteit worden onzegd. Volgens artikel 5, § 3, van het verdrag is de verbintenis van de verdragsluitende Staten om van de verzoeker geen betaling te eisen, echter niet beperkt tot het geval waarin deze zijn behoefte in de zin van de artikel 664 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek mocht hebben aangetoond.

Uit die bepaling van het verdrag kan ook worden afgeleid dat de centrale autoriteit van de aangezochte Staat verplicht is de hem toevertrouwde opdrachten uit te voeren, ook al laat de verzoeker na hem de bewijzen van zijn behoefte in de zin van de aangehaalde bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek over te leggen.

Deze omstandigheden in acht genomen, moet voor het ontwerp van instemmingswet het akkoord van de Minister van Begroting worden verkregen overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 5 oktober 1961 tot regeling van de administratieve en begrotingscontrole. Ofschoon het ontwerp, nu aan deze formaliteit niet voldaan is, niet in zoverre gereed is dat het door de Raad van State kan worden onderzocht, meent de Raad toch advies te kunnen geven over artikel 2 van de ontwerpen instemmingswet gelet op de nauwe samenhang tussen de hiervoren opgegeven motivering en de hierna volgende opmerking.

Dat artikel 2 luidt :

« De bij toepassing van het verdrag in een verdragsluitende Staat verleende beslissingen worden in België ten uitvoer gelegd nadat zij werden bekleed met de formule van tenuitvoerlegging, op rekwest van iedere belanghebbende partij gericht tot de rechtbank van eerste aanleg ».

De aldus georganiseerde rechtspleging op verzoekschrift lijkt te zijn ingegeven door artikel 31 van het verdrag van 27 september 1968 tussen de Staten-leden van de Europese Economische Gemeenschap betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. De bedoelde rechtspleging zal echter onder de regeling van de artikelen 1025 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek vallen en tegen de op verzoekschrift gewezen beschikking zullen de rechtsmiddelen openstaan waarin is voorzien door de artikelen 1031 tot 1034.

De Regering zal dienen uit te maken of het nodig is, om de kosten die ten laste van de Staat blijven te verlichten, in de instemmingswet een bepaling op te nemen die, overeenkomstig de in artikel 1027 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde uitzondering, zou voorzien in de mogelijkheid dat het verzoekschrift niet door een advocaat wordt ingediend.

La chambre était composée de

MM. :

H. ROUSSEAU, *conseiller d'Etat, président*;
Ch. HUBERLANT,
R. VAN AELST, *conseillers d'Etat*;
R. PIRSON,
F. RIGAUX, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

M. VAN GERREWEY, *greffier assumé*;

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. TAPIE, président de chambre.

Le rapport a été présenté par M. J. FORTPIED, premier auditeur.

Le Greffier,
M. VAN GERREWEY.

Le Président,
H. ROUSSEAU.

De kamer was samengesteld uit

de HH. :

H. ROUSSEAU, *staatsraad, voorzitter*;
Ch. HUBERLANT,
R. VAN AELST, *staatsraden*;
R. PIRSON,
F. RIGAUX, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

M VAN GERREWEY, *toegevoegd griffier*;

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. TAPIE, kamervoorzitter.

Het verslag werd uitgebracht door de heer J. FORTPIED, eerste auditeur.

De Griffier,
M. VAN GERREWEY.

De Voorzitter,
H. ROUSSEAU.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Relations extérieures et de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Relations extérieures et Notre Ministre de la Justice sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er.

La convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, faite à Luxembourg le 20 mai 1980, sortira son plein et entier effet.

Art. 2.

Les décisions rendues dans un Etat contractant sont mises à exécution en Belgique, après avoir été revêtues de la formule exécutoire, sur requête présentée au tribunal de première instance du lieu de résidence de l'enfant au moment de la demande en exequatur, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034 du Code judiciaire.

Art. 3.

Lorsque la demande d'exequatur émane de l'autorité centrale, la requête dont question à l'article précédent est signée et présentée au tribunal par le ministère public.

Donné à Bruxelles, le 2 février 1984.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Relations extérieures,

L. TINDEMANS

Le Ministre de la Justice,

J. GOL

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Betrekkingen en van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Betrekkingen en Onze Minister van Justitie zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1.

Het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, opgemaakt te Luxemburg op 20 mei 1980, zal volkomen uitwerking hebben.

Art. 2.

De in een verdragsluitende Staat gegeven beslissingen worden in België tenuitvoergelegd, nadat zij op verzoekschrift gericht tot de rechtbank van eerste aanleg van de verblijfplaats van het kind op het ogenblik van het verzoek van tenuitvoerlegging, en overeenkomstig de procedure bepaald in de artikelen 1025 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek, werden bekleed met de formule van tenuitvoerlegging.

Art. 3.

Wanneer het verzoek om tenuitvoerlegging uitgaat van de centrale overheid, wordt het verzoekschrift waarvan sprake is in het vorig artikel ondertekend en ingediend bij de rechtbank door het openbaar ministerie.

Gegeven te Brussel, 2 februari 1984.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Betrekkingen,

L. TINDEMANS

De Minister van Justitie,

J. GOL

**CONVENTION EUROPEENNE
SUR LA RECONNAISSANCE ET L'EXECUTION DES DECISIONS EN MATIERE DE GARDE DES ENFANTS ET LE RE TABLISSEMENT DE LA GARDE DES ENFANTS**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Reconnaissant que dans les Etats membres du Conseil de l'Europe la prise en considération de l'intérêt de l'enfant est d'une importance décisive en matière de décisions concernant sa garde;

Considérant que l'institution de mesures destinées à faciliter la reconnaissance et l'exécution des décisions concernant la garde d'un enfant aura pour effet d'assurer une meilleure protection de l'intérêt des enfants;

Estimant souhaitable, dans ce but, de souligner que le droit de visite des parents est le corollaire normal du droit de garde;

Constatant le nombre croissant de cas où des enfants ont été déplacés sans droit à travers une frontière internationale et les difficultés rencontrées pour résoudre de manière adéquate les problèmes soulevés par ces cas;

Désireux d'introduire des dispositions appropriées permettant le rétablissement de la garde des enfants lorsque cette garde a été arbitrairement interrompue;

Convaincus de l'opportunité de prendre, à cet effet, des mesures adaptées aux différents besoins et aux différentes circonstances;

Désireux d'établir des relations de coopération judiciaire entre leurs autorités,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1.

Aux fins de la présente Convention, on entend par :

a) *enfant* : une personne, quelle que soit sa nationalité, pour autant qu'elle n'a pas encore atteint l'âge de 16 ans et qu'elle n'a pas le droit de fixer elle-même sa résidence selon la loi de sa résidence habituelle ou de sa nationalité ou selon la loi interne de l'Etat requis;

b) *autorité* : toute autorité judiciaire ou administrative;

c) *décision relative à la garde* : toute décision d'une autorité dans la mesure où elle statue sur le soin de la personne de l'enfant, y compris le droit de fixer sa résidence, ainsi que sur le droit de visite;

d) *déplacement sans droit* : le déplacement d'un enfant à travers une frontière internationale en violation d'une décision relative à sa garde rendue dans un Etat contractant et exécutoire dans un tel Etat; est aussi considéré comme déplacement sans droit :

(i) le non-retour d'un enfant à travers une frontière internationale, à l'issue de la période d'exercice d'un droit de visite relatif à cet enfant ou à l'issue de tout autre séjour temporaire dans un territoire autre que celui dans lequel s'exerce la garde;

(ii) un déplacement déclaré ultérieurement comme illicite au sens de l'article 12.

TITRE I

Autorités centrales

Art. 2.

1. Chaque Etat contractant désignera une autorité centrale qui exercera les fonctions prévues dans la présente Convention.

2. Les Etats fédéraux et les Etats dans lesquels plusieurs systèmes de droit sont en vigueur ont la faculté de désigner plusieurs autorités centrales dont ils déterminent les compétences.

3. Toute désignation effectuée en application du présent article doit être notifiée au Secrétaire général du Conseil de l'Europe.

Art. 3.

1. Les autorités centrales des Etats contractants doivent coopérer entre elles et promouvoir une concertation entre les autorités compétentes de leurs pays respectifs. Elles doivent agir avec toute la diligence nécessaire.

2. En vue de faciliter la mise en œuvre de la présente Convention, les autorités centrales des Etats contractants :

a) assurent la transmission des demandes de renseignements émanant des autorités compétentes et qui concernent des points de droit ou de fait relatifs à des procédures en cours;

(VERTALING)

**EUROPEES VERDRAG
BETREFFENDE DE ERKENNING EN DE TENUITVOERLEGGING VAN
BESLISSINGEN INZAKE HET GEZAG OVER KINDEREN EN BETREFFENDE HET HERSTEL VAN HET GEZAG OVER KINDEREN**

De Lid-Staten van de Raad van Europa, die dit Verdrag hebben ondertekend,

Erkennend dat in de Lid-Staten van de Raad van Europa bij het geven van beslissingen inzake het gezag over kinderen het belang van het kind van doorslaggevend betekenis is;

Overwegend dat door het treffen van maatregelen ter vergemakkelijking van de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen de belangen van de kinderen beter zullen worden beschermd;

Het in verband met dat doel wenselijk achtend er met nadruk op te wijzen dat het bezoekrecht van de ouders het normale uitvloeisel is van het recht betreffende het gezag;

Wijzend op het groeiende aantal gevallen waarin kinderen ongeoorloofd een internationale grens zijn overgebracht en op de moeilijkheden die zich voordoen bij het zoeken naar een passende oplossing voor de problemen, die zich bij deze gevallen voordoen;

Verlangend passende bepalingen in te voeren waardoor het gezag over kinderen kan worden hersteld wanneer dit gezag eigenmachtig is onderbroken;

Overtuigd van de wenselijkheid daartoe maatregelen te nemen die aansluiten bij de verschillende behoeften en de verschillende omstandigheden;

Verlangend een juridische samenwerking tot stand te brengen tussen hun autoriteiten,

Zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1.

Voor de toepassing van dit Verdrag, wordt verstaan onder :

a) *kind* : een persoon, ongeacht zijn nationaliteit, voor zover hij nog niet de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt en niet het recht heeft zelf zijn verblijfplaats te bepalen volgens het recht van zijn gewone verblijfplaats, zijn nationale recht of het interne recht van de aangezochte Staat;

b) *autoriteit* : iedere rechterlijke of administratieve autoriteit;

c) *beslissing inzake het gezag* : iedere beslissing van een autoriteit voor zover deze betrekking heeft op de zorg voor de persoon van het kind, met inbegrip van het recht zijn verblijfplaats te bepalen, alsmede op het bezoekrecht;

d) *ongeoorloofde overbrenging* : de overbrenging van een kind over een internationale grens in strijd met een beslissing inzake het gezag over dat kind, gegeven in een verdragsluitende Staat en uitvoerbaar in een zodanige Staat; als ongeoorloofde overbrenging wordt tevens beschouwd :

(i) het niet doen terugkeren van een kind over een internationale grens na het verstrijken van de periode waarin het op dit kind betrekking hebbende bezoekrecht wordt uitgeoefend of na het verstrijken van ieder ander tijdelijk verblijf op een ander grondgebied dan dat waar het gezag wordt uitgeoefend;

(ii) een overbrenging die later ongeoorloofd wordt verklaard in de zin van artikel 12.

TITEL I

Centrale autoriteiten

Art. 2.

1. Iedere Verdragsluitende Staat wijst een centrale autoriteit aan die de in dit Verdrag bedoelde taken uitvoert.

2. Federale Staten en Staten waarin verschillende rechtsstelsels van kracht zijn, kunnen verschillende centrale autoriteiten aanwijzen, waarvan zij de bevoegdheden bepalen.

3. Iedere aanwijzing krachtens dit artikel moet ter kennis worden gebracht van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Art. 3.

1. De centrale autoriteiten van de Verdragsluitende Staten moeten onderling samenwerken en samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van hun onderscheiden landen bevorderen. Zij moeten handelen met de nodige voortvarendheid.

2. Ten einde de uitvoering van dit Verdrag te vergemakkelijken, zullen de centrale autoriteiten van de Verdragsluitende Staten :

a) er voor zorgen dat verzoeken om inlichtingen die afkomstig zijn van de bevoegde autoriteiten en die betrekking hebben op juridische of feitelijke gegevens betreffende lopende procedures, worden doorgegeven;

b) se communiquent réciproquement sur leur demande des renseignements concernant leur droit relatif à la garde des enfants et son évolution;

c) se tiennent mutuellement informées des difficultés susceptibles de s'élever à l'occasion de l'application de la Convention et s'emploient, dans toute la mesure du possible, à lever les obstacles à son application.

Art. 4.

1. Toute personne qui a obtenu dans un Etat contractant une décision relative à la garde d'un enfant et qui désire obtenir dans un autre Etat contractant la reconnaissance ou l'exécution de cette décision peut s'adresser, à cette fin, par requête, à l'autorité centrale de tout Etat contractant.

2. La requête doit être accompagnée des documents mentionnés à l'article 13.

3. L'autorité centrale saisie, si elle est autre que l'autorité centrale de l'Etat requis, transmet les documents à cette dernière par voie directe et sans délai.

4. L'autorité centrale saisie peut refuser son intervention lorsqu'il est manifeste que les conditions requises par la présente Convention ne sont pas remplies.

5. L'autorité centrale saisie informe sans délai le demandeur des suites de sa demande.

Art. 5.

1. L'autorité centrale de l'Etat requis prend ou fait prendre dans les plus brefs délais toutes dispositions qu'elle juge appropriées, en saisissant, le cas échéant, ses autorités compétentes, pour :

- a) retrouver le lieu où se trouve l'enfant;
- b) éviter, notamment par les mesures provisoires nécessaires, que les intérêts de l'enfant ou du demandeur ne soient lésés;
- c) assurer la reconnaissance ou l'exécution de la décision;
- d) assurer la remise de l'enfant au demandeur lorsque l'exécution de la décision est accordée;
- e) informer l'autorité requérante des mesures prises et des suites données.

2. Lorsque l'autorité centrale de l'Etat requis a des raisons de croire que l'enfant se trouve dans le territoire d'un autre Etat contractant, elle transmet les documents à l'autorité centrale de cet Etat, par voie directe et sans délai.

3. A l'exception des frais de rapatriement, chaque Etat contractant s'engage à n'exiger du demandeur aucun paiement pour toute mesure prise pour le compte de celui-ci en vertu du § 1 du présent article par l'autorité centrale de cet Etat, y compris les frais et dépens du procès et, lorsque c'est le cas, les frais entraînés par la participation d'un avocat.

4. Si la reconnaissance ou l'exécution est refusée et si l'autorité centrale de l'Etat requis estime devoir donner suite à la demande du requérant d'introduire dans cet Etat une action au fond, cette autorité met tout en œuvre pour assurer la représentation du requérant dans cette procédure dans des conditions non moins favorables que celles dont peut bénéficier une personne qui est résidente et ressortissante de cet Etat et, à cet effet, elle peut notamment saisir ses autorités compétentes.

Art. 6.

1. Sous réserve des arrangements particuliers conclus entre les autorités centrales intéressées et des dispositions du § 3 du présent article :

- a) les communications adressées à l'autorité centrale de l'Etat requis sont rédigées dans la langue ou dans l'une des langues officielles de cet Etat ou accompagnées d'une traduction dans cette langue;
- b) l'autorité centrale de l'Etat requis doit néanmoins accepter les communications rédigées en langue française ou anglaise ou accompagnées d'une traduction dans l'une de ces langues.

2. Les communications émanant de l'autorité centrale de l'Etat requis, y compris les résultats des enquêtes effectuées, peuvent être rédigées dans la ou dans l'une des langues officielles de cet Etat ou en français ou en anglais.

3. Tout Etat contractant peut exclure l'application en tout ou en partie des dispositions du § 1, b, du présent article. Lorsqu'un Etat contractant a fait cette réserve tout autre Etat contractant peut également l'appliquer à l'égard de cet Etat.

b) elkaar, op verzoek, inlichtingen verschaffen betreffende hun recht inzake het gezag over kinderen en de ontwikkeling van dat recht;

c) elkaar op de hoogte houden van de moeilijkheden die zich zouden kunnen voordoen bij de toepassing van het Verdrag en, voor zover mogelijk, trachten de belemmeringen voor de toepassing ervan weg te nemen.

Art. 4.

1. Eenieder die in een Verdragsluitende Staat een beslissing heeft verkregen betreffende het gezag over een kind en die wenst dat die beslissing in een andere Verdragsluitende Staat wordt erkend of ten uitvoer gelegd, kan een daartoe strekkend verzoek richten tot de centrale autoriteit van een Verdragsluitende Staat.

2. Het verzoek moet zijn vergezeld van de in artikel 13 genoemde documenten.

3. De centrale autoriteit waartoe het verzoek wordt gericht zendt, indien het een andere centrale autoriteit is dan die van de aangezochte Staat, de documenten rechtstreeks en onverwijld aan de centrale autoriteit van de aangezochte Staat.

4. De centrale autoriteit waartoe het verzoek wordt gericht, kan haar tussenkomst weigeren wanneer duidelijk is dat aan de door dit Verdrag gestelde voorwaarden niet is voldaan.

5. De centrale autoriteit waartoe het verzoek wordt gericht, deelt de verzoeker onverwijld mede welk gevolg aan zijn verzoek is gegeven.

Art. 5.

1. De centrale autoriteit van de aangezochte Staat treft zo spoedig mogelijk alle maatregelen die zij geschikt acht of zorgt dat deze zo spoedig mogelijk worden getroffen, eventueel door het instellen van een procedure voor de bevoegde autoriteiten van die Staat, ten einde :

- a) vast te stellen waar het kind zich bevindt;
- b) te voorkomen, met name door middel van de noodzakelijke voorlopige maatregelen dat de belangen van het kind of van de verzoeker worden geschaad;
- c) de erkenning of de tenuitvoerlegging van de beslissing te verzekeren;
- d) te verzekeren dat het kind aan de verzoeker wordt teruggegeven wanneer de tenuitvoerlegging van de beslissing is toegestaan;
- e) de verzoekende autoriteit mede te delen welke maatregelen zijn genomen en welke de gevolgen daarvan zijn.

2. Wanneer de centrale autoriteit van de aangezochte Staat redenen heeft aan te nemen dat het kind zich bevindt op het grondgebied van een andere Verdragsluitende Staat, zendt zij de documenten rechtstreeks en onverwijld aan de centrale autoriteit van die Staat.

3. Iedere Verdragsluitende Staat verbindt zich van de verzoeker geen betaling te eisen voor maatregelen die ingevolge het eerste lid van dit artikel door de centrale autoriteit van die Staat ten behoeve van de verzoeker zijn genomen; onder deze bepaling vallen ook de proceskosten en, indien deze zijn gemaakt, de kosten veroorzaakt door bijstand van een advocaat, maar niet de kosten van teruggeleiding.

4. Indien de erkenning of de tenuitvoerlegging wordt geweigerd en indien de centrale autoriteit van de aangezochte Staat meent gevolg te moeten geven aan een verzoek van de verzoeker om in die Staat een rechtsvordering ten principale aanhangig te maken, stelt deze autoriteit alles in het werk om ervoor te zorgen dat de verzoeker in die procedure wordt vertegenwoordigd onder voorwaarden die niet minder gunstig zijn dan die welke gelden voor iemand die woont in en onderdaan is van deze Staat en kan zij daartoe met name een procedure aanhangig maken voor de bevoegde autoriteiten van die Staat.

Art. 6.

1. Behoudens bijzondere regelingen tussen de betrokken centrale autoriteiten en behoudens het derde lid van dit artikel :

- a) worden mededelingen aan de centrale autoriteit van de aangezochte Staat gesteld in de officiële taal of in een van de officiële talen van deze Staat dan wel gaan zijn vergezeld van een vertaling in die taal;
- b) moet de centrale autoriteit van de aangezochte Staat toch mededelingen aanvaarden die zijn gesteld in de Franse of de Engelse taal dan wel zijn vergezeld van een vertaling in een van deze talen.

2. De mededelingen, afkomstig van de centrale autoriteit van de aangezochte Staat, met inbegrip van de resultaten van uitgevoerde onderzoeken, kunnen worden gesteld in de officiële taal of in een van de officiële talen van deze Staat dan wel in het Frans of het Engels.

3. Iedere Verdragsluitende Staat kan het bepaalde in het eerste lid, b, van dit artikel, geheel of gedeeltelijk van toepassing uitsluiten. Wanneer een Verdragsluitende Staat dit voorbehoud heeft gemaakt, kan iedere andere Verdragsluitende Staat dit eveneens toepassen ten aanzien van die Staat.

TITRE II

Reconnaissance et exécution des décisions
et rétablissement de la garde des enfants

Art. 7.

Les décisions relatives à la garde rendues dans un Etat contractant sont reconnues et, lorsqu'elles sont exécutoires dans l'Etat d'origine, elles sont mises à exécution dans tout autre Etat contractant.

Art. 8.

1. En cas de déplacement sans droit, l'autorité centrale de l'Etat requis fera procéder immédiatement à la restitution de l'enfant :

a) lorsqu'au moment de l'introduction de l'instance dans l'Etat où la décision a été rendue ou à la date du déplacement sans droit, si celui-ci a eu lieu antérieurement, l'enfant ainsi que ses parents avaient la seule nationalité de cet Etat et que l'enfant avait sa résidence habituelle sur le territoire dudit Etat, et

b) qu'une autorité centrale a été saisie de la demande de restitution dans un délai de six mois à partir du déplacement sans droit.

2. Si, conformément à la loi de l'Etat requis, il ne peut être satisfait aux prescriptions du § 1 du présent article sans l'intervention d'une autorité judiciaire, aucun des motifs de refus prévus dans la présente Convention ne s'appliquera dans la procédure judiciaire.

3. Si un accord homologué par une autorité compétente est intervenu entre la personne qui a la garde de l'enfant et une autre personne pour accorder à celle-ci un droit de visite et qu'à l'expiration de la période convenue l'enfant, ayant été emmené à l'étranger, n'a pas été restitué à la personne qui en avait la garde, il est procédé au rétablissement du droit de garde conformément aux §§ 1, b, et 2 du présent article. Il en est de même en cas de décision de l'autorité compétente accordant ce même droit à une personne qui n'a pas la garde de l'enfant.

Art. 9.

1. Dans les cas de déplacement sans droit autres que ceux prévus à l'article 8 et si une autorité centrale a été saisie dans un délai de six mois à partir du déplacement, la reconnaissance et l'exécution ne peuvent être refusées que :

a) si, lorsqu'il s'agit d'une décision rendue en l'absence du défendeur ou de son représentant légal, l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent n'a pas été signifié ou notifié au défendeur régulièrement et en temps utile pour qu'il puisse se défendre; toutefois, cette absence de signification ou de notification ne saurait constituer une cause de refus de reconnaissance ou d'exécution lorsque la signification n'a pas eu lieu parce que le défendeur a dissimulé l'endroit où il se trouve à la personne qui a engagé l'instance dans l'Etat d'origine;

b) si, lorsqu'il s'agit d'une décision rendue en l'absence du défendeur ou de son représentant légal, la compétence de l'autorité qui l'a rendue n'est pas fondée :

- (i) sur la résidence habituelle du défendeur, ou
- (ii) sur la dernière résidence habituelle commune des parents de l'enfant pour autant que l'un d'eux y réside encore habituellement, ou
- (iii) sur la résidence habituelle de l'enfant;

c) si la décision est incompatible avec une décision relative à la garde devenue exécutoire dans l'Etat requis avant le déplacement de l'enfant, à moins que l'enfant n'ait eu sa résidence habituelle sur le territoire de l'Etat requérant dans l'année précédant son déplacement.

2. Si aucune autorité centrale n'a été saisie, les dispositions du § 1 du présent article sont également applicables lorsque la reconnaissance et l'exécution sont demandées dans un délai de six mois à partir du déplacement sans droit.

3. En aucun cas, la décision ne peut faire l'objet d'un examen au fond.

Art. 10.

1. Dans les cas autres que ceux visés aux articles 8 et 9, la reconnaissance ainsi que l'exécution peuvent être refusées non seulement pour les motifs prévus à l'article 9, mais en outre pour l'un des motifs suivants :

a) s'il est constaté que les effets de la décision sont manifestement incompatibles avec les principes fondamentaux du droit régissant la famille et les enfants dans l'Etat requis;

TITEL II

Erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen
en herstel van het gezag over kinderen

Art. 7.

De in een Verdragsluitende Staat gegeven beslissingen inzake het gezag worden erkend en zijn, wanneer zij uitvoerbaar zijn in de Staat waar zij zijn gegeven, vatbaar voor tenuitvoerlegging in iedere andere Verdragsluitende Staat.

Art. 8.

1. Bij ongeoorloofde overbrenging dient de centrale autoriteit van de aangezochte Staat ervoor te zorgen dat onmiddellijk maatregelen worden genomen tot teruggave van het kind;

a) wanneer, ten tijde van het aanhangig maken van het geding in de Staat waar de beslissing werd gegeven dan wel op het tijdstip van de ongeoorloofde overbrenging, indien deze eerder plaatsvond, het kind alsmede zijn ouders alleen van deze Staat de nationaliteit hadden en het kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van die Staat had, en

b) wanneer binnen zes maanden na de ongeoorloofde overbrenging een verzoek om teruggave is ingediend bij een centrale autoriteit.

2. Indien, overeenkomstig het recht van de aangezochte Staat, niet kan worden voldaan aan de voorschriften van het eerste lid van dit artikel zonder tussenkomst van een rechterlijke autoriteit, is geen enkele van de in dit Verdrag voorziene weigeringsgronden in de procedure voor de rechter van toepassing.

3. Indien tussen de persoon die het gezag over het kind heeft en een andere persoon een door een bevoegde autoriteit goedgekeurde regeling is tot stand gekomen, waarbij aan laatstbedoelde persoon een bezoekrecht is verleend, en indien het kind dat is meegenomen naar het buitenland na het verstrijken van de overeengekomen periode niet is teruggeven aan de persoon die het gezag daarover heeft, wordt overgegaan tot herstel in de uitoefening van dit recht overeenkomstig het eerste lid, b, en het tweede lid van dit artikel. Hetzelfde geldt in geval van een beslissing van de bevoegde autoriteit, waarbij dit recht wordt toegekend aan een persoon die niet het gezag over het kind heeft.

Art. 9.

1. In andere gevallen van ongeoorloofde overbrenging dan die bedoeld in artikel 8, en indien binnen zes maanden na de overbrenging een verzoek is ingediend bij een centrale autoriteit, kunnen de erkenning en de tenuitvoerlegging slechts worden geweigerd :

a) indien, bij een beslissing die was gegeven in afwezigheid van de verweerder of van zijn wettige vertegenwoordiger, het inleidend gedingstuk of een daarmee gelijkstaand stuk niet op regelmatige wijze en tijdig was betekend of ter kennis gebracht aan de verweerder, opdat deze zijn verweer kon voorbereiden; dit ontbreken van een betekening of een kennisgeving kan evenwel geen grond vormen voor weigering van de erkenning of van de tenuitvoerlegging wanneer de betekening of de kennisgeving niet heeft plaatsgevonden omdat de verweerder zijn verblijfplaats verborgen heeft gehouden voor de persoon die het geding aanhangig had gemaakt in de Staat waar de beslissing was gegeven;

b) indien, bij een beslissing die was gegeven in afwezigheid van de verweerder of van zijn wettige vertegenwoordiger, de bevoegdheid van de autoriteit die de beslissing heeft gegeven, niet was gebaseerd :

- (i) op de gewone verblijfplaats van de verweerder, of
- (ii) op de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de ouders van het kind voor zover een van hen aldaar nog steeds zijn gewone verblijfplaats heeft, of
- (iii) op de gewone verblijfplaats van het kind;

c) indien de beslissing onverenigbaar is met een beslissing inzake het gezag die in de aangezochte Staat uitvoerbaar is geworden vóór de overbrenging van het kind, tenzij het kind, gedurende een jaar voorafgaand aan zijn overbrenging, zijn gewone verblijfplaats heeft gehad op het grondgebied van de verzoekende Staat.

2. Indien geen verzoek is ingediend bij een centrale autoriteit, is het bepaalde in het eerste lid van dit artikel eveneens van toepassing wanneer om de erkenning en de tenuitvoerlegging wordt verzocht binnen zes maanden na de ongeoorloofde overbrenging.

3. In geen enkel geval mag een onderzoek worden ingesteld naar de juistheid van de buitenlandse beslissing.

Art. 10.

1. In de andere gevallen dan die van de artikelen 8 en 9 kunnen de erkenning en de tenuitvoerlegging niet alleen op de gronden van artikel 9, maar bovendien op een van de volgende gronden worden geweigerd :

a) indien wordt vastgesteld dat de gevolgen van de beslissing kennelijk onverenigbaar zijn met de grondbeginselen van het familie- en kinderrecht van de aangezochte Staat;

b) s'il est constaté qu'en raison de changements de circonstances incluant l'écoulement du temps mais excluant le seul changement de résidence de l'enfant à la suite d'un déplacement sans droit, les effets de la décision d'origine ne sont manifestement plus conformes à l'intérêt de l'enfant;

c) si, au moment de l'introduction de l'instance dans l'Etat d'origine :

(i) l'enfant avait la nationalité de l'Etat requis ou sa résidence habituelle dans cet Etat alors qu'aucun de ces liens de rattachement n'existait avec l'Etat d'origine;

(ii) l'enfant avait à la fois la nationalité de l'Etat d'origine et de l'Etat requis et sa résidence habituelle dans l'Etat requis;

d) si la décision est incompatible avec une décision rendue, soit dans l'Etat requis, soit dans un Etat tiers tout en étant exécutoire dans l'Etat requis, à la suite d'une procédure engagée avant l'introduction de la demande de reconnaissance ou d'exécution, et si le refus est conforme à l'intérêt de l'enfant.

2. Dans les mêmes cas, la procédure en reconnaissance ainsi que la procédure en exécution peuvent être suspendues pour l'un des motifs suivants :

a) si la décision d'origine fait l'objet d'un recours ordinaire;

b) si une procédure concernant la garde de l'enfant, engagée avant que la procédure dans l'Etat d'origine n'ait été introduite, est pendante dans l'Etat requis;

c) si une autre décision relative à la garde de l'enfant fait l'objet d'une procédure d'exécution ou de toute autre procédure relative à la reconnaissance de cette décision.

Art. 11.

1. Les décisions sur le droit de visite et les dispositions des décisions relatives à la garde qui portent sur le droit de visite sont reconnues et mises à exécution dans les mêmes conditions que les autres décisions relatives à la garde.

2. Toutefois, l'autorité compétente de l'Etat requis peut fixer les modalités de la mise en œuvre et de l'exercice du droit de visite compte tenu notamment des engagements pris par les parties à ce sujet.

3. Lorsqu'il n'a pas été statué sur le droit de visite ou lorsque la reconnaissance ou l'exécution de la décision relative à la garde est refusée, l'autorité centrale de l'Etat requis peut saisir ses autorités compétentes pour statuer sur le droit de visite, à la demande de la personne invoquant ce droit.

Art. 12.

Lorsqu'à la date à laquelle l'enfant est déplacé à travers une frontière internationale il n'existe pas de décision exécutoire sur sa garde rendue dans un Etat contractant, les dispositions de la présente Convention s'appliquent à toute décision ultérieure relative à la garde de cet enfant et déclarant le déplacement illicite, rendue dans un Etat contractant à la demande de toute personne intéressée.

TITRE III

Procédure

Art. 13.

1. La demande tendant à la reconnaissance ou l'exécution dans un autre Etat contractant d'une décision relative à la garde doit être accompagnée :

a) d'un document habilitant l'autorité centrale de l'Etat requis à agir au nom du requérant ou à désigner à cette fin un autre représentant;

b) d'une expédition de la décision réunissant les conditions nécessaires à son authenticité;

c) lorsqu'il s'agit d'une décision rendue en l'absence du défendeur ou de son représentant légal, de tout document de nature à établir que l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent a été régulièrement signifié ou notifié au défendeur;

d) le cas échéant, de tout document de nature à établir que, selon la loi de l'Etat d'origine, la décision est exécutoire;

e) si possible, d'un exposé indiquant le lieu où pourrait se trouver l'enfant dans l'Etat requis;

f) de propositions sur les modalités de rétablissement de la garde de l'enfant.

2. Les documents mentionnés ci-dessus doivent, le cas échéant, être accompagnés d'une traduction selon les règles établies à l'article 6.

b) indien wordt vastgesteld dat door een verandering van omstandigheden — waaronder het verstrijken van de tijd, doch niet de enkele verandering van de verblijfplaats van het kind na een ongeoorloofde overbrenging zijn begrepen — de gevolgen van de in het buitenland gegeven beslissing kennelijk niet meer in overeenstemming zijn met het belang van het kind;

c) indien, op het moment van het aanhangig maken van het geding in de Staat waar de beslissingen werden gegeven :

(i) het kind de nationaliteit van de aangezochte Staat had of zijn gewone verblijfplaats in die Staat had terwijl een zodanige band met de Staat waar de beslissing werd gegeven, niet aanwezig was;

(ii) het kind zowel de nationaliteit van de Staat waar de beslissing werd gegeven, als die van de aangezochte Staat had en zijn gewone verblijfplaats in de aangezochte Staat had;

d) indien de beslissing onverenigbaar is met een beslissing hetzij gegeven in de aangezochte Staat, hetzij gegeven in een derde Staat en uitvoerbaar in de aangezochte Staat, na een procedure die aanhangig was gemaakt voordat het verzoek om erkenning of tenuitvoerlegging werd gedaan, en indien de weigering in het belang van het kind is.

2. In dezelfde gevallen kunnen de erkenningsprocedure alsmede de tenuitvoerleggingsprocedure op een van de volgende gronden worden geschorst :

a) indien een gewoon rechtsmiddel tegen de in het buitenland gegeven beslissing is ingesteld;

b) indien een procedure betreffende het gezag over het kind, aangevangen vóór de instelling van de procedure in de Staat waar de beslissing werd gegeven, in de aangezochte Staat aanhangig is;

c) indien een andere beslissing betreffende het gezag over het kind het onderwerp vormt van een tenuitvoerleggingsprocedure of van enige andere procedure inzake de erkenning van die beslissing.

Art. 11.

1. Beslissingen inzake het bezoekrecht en bepalingen uit beslissingen inzake het gezag die betrekking hebben op het bezoekrecht, worden erkend en ten uitvoer gelegd onder dezelfde voorwaarden als de overige beslissingen inzake het gezag.

2. De bevoegde autoriteit van de aangezochte Staat kan evenwel nadere regels vaststellen voor de verwezenlijking en de uitoefening van het bezoekrecht, met name rekening houdend met verplichtingen die de partijen daaromtrent op zich hebben genomen.

3. Wanneer geen beslissing inzake het bezoekrecht is gegeven of wanneer de erkenning of de tenuitvoerlegging van de beslissing inzake het gezag is geweigerd, kan de centrale autoriteit van de aangezochte Staat haar bevoegde autoriteiten verzoeken een beslissing inzake het bezoekrecht te geven, indien de persoon die op dit recht aanspraak maakt, hierom verzoekt.

Art. 12.

Indien op het tijdstip waarop het kind een internationale grens wordt overgebracht, geen uitvoerbare beslissing inzake het gezag over het kind gegeven in een andere Verdragsluitende Staat voorhanden is, zijn de bepalingen van dit Verdrag van toepassing op iedere latere beslissing inzake het gezag over dat kind waarbij de overbrenging ongeoorloofd wordt verklaard en die op verzoek van een belanghebbende in een Verdragsluitende Staat is gegeven.

TITEL III

Procedure

Art. 13.

1. Het verzoek om erkenning of tenuitvoerlegging in een andere Verdragsluitende Staat van een beslissing inzake het gezag dient te worden vergezeld van :

a) een document waardoor de centrale autoriteit van de aangezochte Staat wordt gemachtigd op te treden namens de verzoeker of daartoe een andere vertegenwoordiger aan te wijzen;

b) een afschrift van de beslissing dat aan de noodzakelijke waarborgen van echtheid voldoet;

c) wanneer het een beslissing betreft die werd gegeven in afwezigheid van de verweerder of van zijn wettige vertegenwoordiger, ieder document waaruit blijkt dat het inleidend gedingstuk of een daarmee gelijkstaand stuk op regelmatige wijze is betekend of ter kennis gebracht aan de verweerder;

d) eventueel ieder document waaruit blijkt dat volgens het recht van de Staat waar de beslissing werd gegeven, de beslissing uitvoerbaar is;

e) indien mogelijk een vermelding van de plaats waar het kind zich in de aangezochte Staat zou kunnen bevinden;

f) voorstellen inzake de mogelijkheden voor herstel van het gezag over het kind.

2. Bovengenoemde documenten moeten, indien nodig, zijn vergezeld van een vertaling die aan het bepaalde in artikel 6 voldoet.

Art. 14.

Tout Etat contractant applique à la reconnaissance et à l'exécution d'une décision relative à la garde une procédure simple et rapide. A cette fin, il veille à ce que la demande d'exequatur puisse être introduite sur simple requête.

Art. 15.

1. Avant de statuer sur l'application du § 1, b, de l'article 10, l'autorité relevant de l'Etat requis :

a) doit prendre connaissance du point de vue de l'enfant, à moins qu'il n'y ait une impossibilité pratique, eu égard notamment à l'âge et à la capacité de discernement de celui-ci;

b) peut demander que des enquêtes appropriées soient effectuées.

2. Les frais des enquêtes effectuées dans un Etat contractant sont à la charge de l'Etat dans lequel elles ont été effectuées.

3. Les demandes d'enquête et leurs résultats peuvent être adressés à l'autorité concernée par l'intermédiaire des autorités centrales.

Art. 16.

Aux fins de la présente Convention, aucune législation ni formalité analogue ne peut être exigée.

TITRE IV

Réserves

Art. 17.

1. Tout Etat contractant peut faire la réserve selon laquelle, dans les cas prévus aux articles 8 et 9 ou à l'un de ces articles, la reconnaissance et l'exécution des décisions relatives à la garde pourront être refusées pour ceux des motifs prévus à l'article 10 qui seront indiqués dans la réserve.

2. La reconnaissance et l'exécution des décisions rendues dans un Etat contractant ayant fait la réserve prévue au § 1 du présent article peuvent être refusées dans tout autre Etat contractant pour l'un des motifs additionnels indiqués dans cette réserve.

Art. 18.

Tout Etat contractant peut faire la réserve selon laquelle il n'est pas lié par les dispositions de l'article 12. Les dispositions de la présente Convention ne s'appliquent pas aux décisions visées à l'article 12 qui ont été rendues dans un Etat contractant qui a fait cette réserve.

TITRE V

Autres instruments

Art. 19.

La présente Convention n'empêche pas qu'un autre instrument international liant l'Etat d'origine et l'Etat requis ou le droit non conventionnel de l'Etat requis soient invoqués pour obtenir la reconnaissance ou l'exécution d'une décision.

Art. 20.

1. La présente Convention ne porte pas atteinte aux engagements qu'un Etat contractant peut avoir à l'égard d'un Etat non contractant en vertu d'un instrument international portant sur des matières régies par la présente Convention.

2. Lorsque deux ou plusieurs Etats contractants ont établi ou viennent à établir une législation uniforme dans le domaine de la garde des enfants ou un système particulier de reconnaissance ou d'exécution des décisions dans ce domaine, ils auront la faculté d'appliquer entre eux cette législation ou ce système à la place de la présente Convention ou de toute partie de celle-ci. Pour se prévaloir de cette disposition, ces Etats devront notifier leur décision au Secrétaire général du Conseil de l'Europe. Toute modification ou révocation de cette décision doit également être notifiée.

Art. 14.

Iedere verdragsluitende Staat past, bij erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing inzake het gezag een eenvoudige en snelle procedure toe en zorgt er, met het oog daarop, voor dat het verzoek tot tenuitvoerlegging kan worden ingediend door middel van een eenvoudig verzoekschrift.

Art. 15.

1. Alvorens te beslissen over de toepassing van het eerste lid, b, van artikel 10 :

a) dient de autoriteit van de aangezochte Staat kennis te nemen van het standpunt van het kind, tenzij dit praktisch onmogelijk is met name in verband met de leeftijd en het verstandelijke inzicht van het kind;

b) kan de autoriteit van de aangezochte Staat verzoeken dat passend onderzoek wordt verricht.

2. De kosten van de in een verdragsluitende Staat verrichte onderzoeken komen ten laste van de Staat waar de onderzoeken zijn verricht.

3. De verzoeken om een onderzoek alsmede de resultaten ervan kunnen door tussenkomst van de centrale autoriteiten worden gezonden aan de betreffende autoriteit.

Art. 16.

Voor de toepassing van dit verdrag kan geen enkele legalisatie of soortgelijke formaliteit worden geëist.

TITEL IV

Voorbehouden

Art. 17.

1. Iedere verdragsluitende Staat kan het voorbehoud maken volgens hetwelk, in de gevallen bedoeld in de artikelen 8 en/of 9, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag, kunnen worden geweigerd op die van de in artikel 10 bedoelde gronden, welke zijn aangegeven in het voorbehoud.

2. De erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, gegeven in een verdragsluitende Staat die in het eerste lid van dit artikel bedoelde voorbehoud heeft gemaakt, kunnen in iedere andere verdragsluitende Staat worden geweigerd op een van de in dat voorbehoud aangegeven aanvullende gronden.

Art. 18.

Iedere verdragsluitende Staat kan het voorbehoud maken volgens hetwelk deze Staat niet is gebonden door het bepaalde in artikel 12. De bepalingen van dit verdrag zijn niet van toepassing op de beslissingen, bedoeld in artikel 12, die zijn gegeven in een verdragsluitende Staat die dit voorbehoud heeft gemaakt.

TITEL V

Andere akten

Art. 19.

Dit verdrag sluit niet de mogelijkheid uit dat voor het verkrijgen van de erkenning of de tenuitvoerlegging van een beslissing een beroep wordt gedaan op een andere internationale akte tussen de Staat waar de beslissing werd gegeven en de aangezochte Staat, dan wel op een wettelijke regeling van de aangezochte Staat die niet op een internationale overeenkomst berust.

Art. 20.

1. Dit verdrag maakt geen inbreuk op de verplichtingen die een verdragsluitende Staat, ten aanzien van een Staat die niet partij is bij dit verdrag, kan hebben ingevolge een internationale regeling die betrekking heeft op aangelegenheden die door dit verdrag worden beheerst.

2. Indien twee of meer verdragsluitende Staten een eenvormige wetgeving op het gebied van het gezag over kinderen of een bijzonder regime betreffende erkenning of tenuitvoerlegging van de beslissingen op dit gebied hebben opgesteld of in de toekomst zullen opstellen, hebben zij het recht onderling deze wetgeving of dit regime toe te passen in de plaats van dit verdrag of van een gedeelte van dit verdrag. Om van deze bepaling gebruik te kunnen maken, dienen deze Staten hun besluit ter kennis te brengen van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa. Iedere wijziging of intrekking van dit besluit dient eveneens ter kennis te worden gebracht.

TITRE VI

Clauses finales

Art. 21.

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire général du Conseil de l'Europe.

Art. 22.

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 21.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Art. 23.

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat non membre du Conseil à adhérer à la présente Convention par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20, d, du statut, et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siège au Comité.

2. Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire général du Conseil de l'Europe.

Art. 24.

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Tout Etat peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire général.

Art. 25.

1. Un Etat qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles des systèmes de droit différents s'appliquent en matière de garde des enfants et de reconnaissance et d'exécution de décisions relatives à la garde peut, au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer que la présente Convention s'appliquera à toutes ces unités territoriales ou à une ou plusieurs d'entre elles.

2. Il peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à toute autre unité territoriale désignée dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de cette unité territoriale le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne toute unité territoriale désignée dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la réception de la notification par le Secrétaire général.

Art. 26.

1. Au regard d'un Etat qui, en matière de garde des enfants, a deux ou plusieurs systèmes de droit d'application territoriale :

a) la référence à la loi de la résidence habituelle ou de la nationalité d'une personne doit être entendue comme référence au système de droit déterminé par les règles en vigueur dans cet Etat ou, à défaut de telles règles, au système avec lequel la personne concernée a les liens les plus étroits;

TITEL VI

Slotbepalingen

Art. 21.

Dit verdrag staat open voor ondertekening door de Lid-Staten van de Raad van Europa. Het dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Art. 22.

1. Dit verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop drie Lid-Staten van de Raad van Europa hebben verklaard zich gebonden te achten door het verdrag overeenkomstig het bepaalde in artikel 21.

2. Ten aanzien van iedere Lid-Staat die later verklaart zich gebonden te achten door het verdrag, treedt het verdrag in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Art. 23.

1. Na de inwerkingtreding van dit verdrag kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa iedere Staat die geen lid is van de Raad, uitnodigen toe te treden tot dit verdrag, en wel door middel van een besluit, genomen met de meerderheid, bedoeld in artikel 20, d; van het statuut, en met eenparigheid van stemmen van de vertegenwoordigers van de verdragsluitende Staten die zijn gerechtigd zitting te hebben in het Comité.

2. Ten aanzien van iedere toetredende Staat, treedt het verdrag in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van de akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Art. 24.

1. Iedere Staat kan bij de ondertekening of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding het grondgebied of de grondgebieden aanwijzen waarop dit verdrag van toepassing is.

2. Iedere Staat kan op elk later tijdstip, door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte verklaring, de toepassing van dit verdrag uitbreiden tot ieder ander in de verklaring aangewezen grondgebied. Ten aanzien van dit grondgebied treedt het verdrag in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-Generaal.

3. Iedere krachtens beide vorige leden gedane verklaring kan, wat ieder in deze verklaring aangewezen grondgebied betreft, worden ingetrokken door een aan de Secretaris-Generaal gerichte kennisgeving. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 25.

1. Een staat die een of meer territoriale eenheden bevat waarin verschillende rechtssystemen van toepassing zijn op het gebied van het gezag over kinderen en de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag, kan bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, verklaren dat dit verdrag van toepassing zal zijn op al deze territoriale eenheden of op een of meer ervan.

2. Deze Staat kan op elk later tijdstip, door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte verklaring, de toepassing van dit verdrag uitbreiden tot iedere andere in de verklaring aangewezen territoriale eenheid. Ten aanzien van deze territoriale eenheid treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-Generaal.

3. Iedere krachtens beide vorige leden gedane verklaring kan, wat iedere in deze verklaring aangewezen territoriale eenheid betreft, worden ingetrokken door een aan de Secretaris-Generaal gerichte kennisgeving. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 26.

1. Ten aanzien van een Staat die, wat het gezag over kinderen betreft, twee of meer rechtssystemen heeft waarvan de toepasselijkheid territoriaal is bepaald :

a) dient de verwijzing naar het recht van de gewone verblijfplaats of van de nationaliteit van een persoon te worden opgevat als een verwijzing naar het rechtstelsel aangewezen door de in die Staat van kracht zijnde voorschriften, of indien deze voorschriften ontbreken, naar het rechtstelsel waarmee de betrokken persoon het nauwst is verbonden;

b) la référence à l'Etat d'origine ou à l'Etat requis doit être entendue, selon le cas, comme référence à l'unité territoriale dans laquelle la décision a été rendue ou à l'unité territoriale dans laquelle la reconnaissance ou l'exécution de la décision ou le rétablissement de la garde est demandée.

2. Le § 1, a, du présent article s'applique également *mutatis mutandis* aux Etats qui, en matière de garde des enfants, ont deux ou plusieurs systèmes de droit d'application.

Art. 27.

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer faire usage d'une ou plusieurs réserves figurant au § 3 de l'article 6, à l'article 17 et à l'article 18 de la présente Convention. Aucune autre réserve n'est admise.

2. Tout Etat contractant qui a formulé une réserve en vertu de paragraphe précédent peut la retirer en tout ou en partie en adressant une notification au Secrétaire général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet à la date de réception de la notification par le Secrétaire général.

Art. 28.

A l'issue de la troisième année qui suit la date d'entrée en vigueur de la présente Convention et, à son initiative, à tout autre moment après cette date, le Secrétaire général du Conseil de l'Europe invitera les représentants des autorités centrales désignées par les Etats contractants à se réunir en vue d'étudier et de faciliter le fonctionnement de la Convention pour se faire représenter par un observateur. Les travaux de chacune de ces réunions feront l'objet d'un rapport qui sera adressé pour information au Comité des Ministres du Conseil de l'Europe.

Art. 29.

1. Toute partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire général.

Art. 30.

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention :

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument: de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;
- c) toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 22, 23, 24 et 25;
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

FAIT à Luxembourg, le 20 mai 1980, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention.

Pour le Gouvernement de la République d'Autriche,

Dr. CH. BRODA.

Pour le Gouvernement du Royaume de Belgique,

M. PRUES.

Pour le Gouvernement de la République de Chypre,

P. MICHAELIDES.

Pour le Gouvernement de la République française,

A. PEYREFITTE.

b) dient de verwijzing naar de Staat waar de beslissing werd gegeven of naar de aangezochte Staat, al naargelang van het geval, te worden opgevat als een verwijzing naar de territoriale eenheid waarin de beslissing werd gegeven of naar de territoriale eenheid waar om erkenning of tenuitvoerlegging van de beslissing of om het herstel van het gezag wordt verzocht.

2. Het eerste lid, a, van dit artikel is eveneens, *mutatis mutandis*, van toepassing op de Staten die, wat het gezag over kinderen betreft, twee of meer rechtstelsels hebben die op verschillende groepen van personen toepasselijk zijn.

Art. 27.

1. Iedere Staat kan bij de ondertekening of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, verklaren gebruik te maken van een of meer voorbehouden voorzien in het derde lid van artikel 6, in artikel 17 en in artikel 18 van dit verdrag. Geen enkel ander voorbehoud is toegestaan.

2. Iedere verdragsluitende Staat die een voorbehoud heeft gemaakt krachtens het vorige lid, kan dit voorbehoud geheel of gedeeltelijk intrekken door een kennisgeving te richten aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa. De intrekking wordt van kracht op de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 28.

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa nodigt, aan het eind van het derde jaar na de datum van inwerkingtreding van dit verdrag en, op zijn eigen initiatief op ieder ander tijdstip na bedoelde datum, de vertegenwoordigers van de door de verdragsluitende Staten aangewezen centrale autoriteiten uit bijeen te komen teneinde de werking van het verdrag te bestuderen en te vergemakkelijken. Iedere Lid-Staat van de Raad van Europa die geen partij is bij het verdrag, kan zich doen vertegenwoordigen door een waarnemer. Van de werkzaamheden van elk van deze bijeenkomsten wordt een verslag opgesteld, dat ter informatie wordt gezonden aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa.

Art. 29.

1. Iedere partij kan, te allen tijde, dit verdrag opzeggen door een kennisgeving te richten aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. De opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 30.

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa geeft de Lid-Staten van de Raad en alle Staten die tot het verdrag zijn toegetreden, kennis van :

- a) iedere ondertekening;
- b) de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c) iedere datum van inwerkingtreding van dit verdrag overeenkomstig de artikelen 22, 23, 24 en 25 van het verdrag;
- d) iedere andere handeling, kennisgeving of mededeling die betrekking heeft op dit verdrag.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, dit verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Luxemburg, op 20 mei 1980, in de Franse en de Engelse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet hiervan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift toekomen aan iedere Lid-Staat van de Raad van Europa en aan iedere Staat die is uitgenodigd toe te treden tot dit verdrag.

Voor de Regering van de Republiek Oostenrijk,

Dr. CH. BRODA.

Voor de Regering van het Koninkrijk België,

M. PRUES.

Voor de Regering van de Republiek Cyprus,

P. MICHAELIDES.

Voor de Regering van de Franse Republiek,

A. PEYREFITTE.

Pour le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne,
G. KNACKSTEDT. H.-J. VOGEL.

Pour le Gouvernement de la République hellénique,
G. STAMATIS.

Pour le Gouvernement d'Irlande,
G. COLLINS.

Pour le Gouvernement de la République italienne,
T. MORLINO.

Pour le Gouvernement de la Principauté de Liechtenstein,
W. KIEBER.

Pour le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg,
G. THORN.

Pour le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas,
J. de RUITER.

Pour le Gouvernement de la République portugaise,
M. RAPOSO.

Pour le Gouvernement du Royaume de l'Espagne,
I. CAVERO.

Pour le Gouvernement de la Confédération suisse;
K. FURGLER.

*Pour le Gouvernement du Royaume-Uni
de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord,*
MACKAY of CLASHFERN. L. BRITTAN.

Voor de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland,
G. KNACKSTEDT. H.-J. VOGEL.

Voor de Regering van de Helleense Republiek,
G. STAMATIS.

Voor de Regering van Ierland,
G. COLLINS.

Voor de Regering van de Italiaanse Republiek,
T. MORLINO.

Voor de Regering van het Vorstendom Liechtenstein,
W. KIEBER.

Voor de Regering van het Groothertogdom Luxemburg,
G. THORN.

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden,
J. de RUITER.

Voor de Regering van de Portugese Republiek,
M. RAPOSO.

Voor de Regering van het Koninkrijk Spanje,
I. CAVERO.

Voor de Regering van het Zwitsers Eedgenootschap,
K. FURGLER.

*Voor de Regering van het Verenigd Koninkrijk
van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,*
MACKAY of CLASHFERN. L. BRITTAN.